

6. Deontologische en ethische overwegingen

6.1. Is zorg op afstand het 'nieuwe normaal'?

Bij telediagnostiek als methodiek dringen zich een aantal vragen op. Het is als clinicus belangrijk om deze vragen op voorhand in overweging te nemen, met de bedoeling na te gaan of het gebruik van telediagnostiek geoorloofd is.

- Wat maakt dat een psychodiagnostisch onderzoek op afstand op een ethisch verantwoorde manier kan verricht worden met eenzelfde hoge professionele kwaliteit als een *face-to-face* psychodiagnostisch onderzoek? Welke aandachtspunten dienen hierbij overwogen te worden om eenzelfde validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen?
- Is de uitdaging van telediagnostiek als praktijkoptie te overwegen en als toepassing te rechtvaardigen in (de meeste) klinische omstandigheden? Kan er bijkomend een kader worden gecreëerd voor formele telediagnostiek richtlijnen voor het gebruik ervan in de algemene praktijk in de toekomst?

Deze principes vervangen niet de typische praktijken en richtlijnen onder normale omstandigheden. Ze zijn echter wel een hulp om de continuïteit van de zorg en de benodigde psychodiagnostische diensten te kunnen blijven voortzetten.

6.2. Deontologische overwegingen

6.2.1. Algemeen

Aanvankelijk stelde de COVID-19-pandemie onze beroepsgroep voor de uitdaging om met zoveel mogelijk behoud van de hoge professionele standaard toch tijdig, veilig, valide en betrouwbaar psychodiagnostisch onderzoek te blijven bieden aan patiënten.

Al snel volgen er heel wat adviezen, richtlijnen, praktische tips, enzovoort. De zorgcontinuïteit stond voorop. Tegelijkertijd was de algemene teneur ook om zeer terughoudend te zijn. Telediagnostiek is een instrument dat men met de nodige zorgvuldigheid dient te gebruiken, vergelijkbaar met een Röntgen-machine. Wij onderschrijven deze oproep tot voorzichtigheid, waarbij we echter tegelijkertijd aanmoedigen om naast de beperkingen ook de mogelijkheden te benutten die er wel zijn zonder in te boeten aan de kwaliteit van de diagnostiek.

6.2.2. Bekwaamheid van de clinicus

Psychologen die telepsychologische diensten verlenen streven ernaar redelijke stappen te ondernemen om hun bekwaamheid te verzekeren met zowel de gebruikte technologieën als de potentiële impact van de technologieën op cliënten/patiënten, supervisanten of andere beroepsbeoefenaren.

Psychologen worden aangemoedigd om de unieke problemen te overwegen die zich kunnen voordoen met testinstrumenten en beoordelingsmethodes die ontworpen zijn voor toepassing in de praktijk wanneer het verlenen van telepsychologische diensten. [3]

6.3. Ethische overwegingen

Het spreekt voor zich dat bij neuropsychologisch onderzoek via beeldbellen exact dezelfde ethische principes gelden als bij face-to-faceafname.

Een extra aandachtspunt bij afname via beeldbellen is het zorgen voor voldoende uitleg en transparantie. Neem de patiënt expliciet mee in de overwegingen om op dit moment juist wel of niet de neuropsychologische diagnostiek in te zetten (zie triage).

Leg de voordelen en beperkingen uit van een neuropsychologisch onderzoek via beeldbellen en de kwaliteit (en de waarde) die het kan opleveren. Denk hierbij ook aan de gevolgen op de middellange termijn, zoals dat afname van een neuropsychologisch onderzoek op het huidige moment meestal betekent dat niet op de korte termijn een herkansing kan plaatsvinden omdat test-hertesteffecten en het ontbreken van meerdere parallelversies dit verhinderen. Dat een goede timing zo belangrijk is, is niet automatisch duidelijk voor de patiënt en verdient dus expliciete uitleg. De mogelijkheid van het in twijfel trekken van de resultaten, bij de patiënt, maar eventueel ook bij derden die het verslag ontvangen, is eveneens een thema dat besproken moet worden. [9]

De APA hanteert een richtlijn wat betreft de “zorgstandaarden bij het verlenen van telepsychologische diensten” (richtlijn 2): Psychologen stellen alles in het werk om ervoor te zorgen dat de ethische en professionele normen van zorg en praktijk aan het begin en tijdens de duur van de telepsychologische diensten die zij verlenen. [3]